

Asia: VN/5386/2020

Lausuntopyyntö ehdotuksesta tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategiseksi tavoitteiksi

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategiset tavoitteet

Ovatko strategiset tavoitteet kokonaisuutena realistisia ja ovatko ne vaikuttavia?

Strategiset tavoitteet ovat huolella laaditut ja ne kattavat laaja-alaisesti ja sisällöllisesti monipuolisesti tiedon hyödyntämisen ja avaamisen kokonaisuutta. Niiden määrittelyssä on huomioitu käytäntöön soveltaminen, ja tästä tulokulmasta tarkasteltuna niitä voidaan pitää realistisina strategisina tavoitteina. Vaikuttavuus on huomioitu määrittelyssä mutta tarvitaan käytäntöön vientiä todellisen vaikuttavuuden osoittamiseksi. Tästä syystä strategisten tavoitteiden vaikuttavuuden arviointiin tulee tuottaa seurantamittarit, ja luoda malli, jonka kautta seurantaa voidaan toteuttaa niin lyhyellä kuin pitkällä, vuosien 2021- 2030 aikavälillä (tiekartan aikajänne).

Teema 1: Ohjaus, koordinaatio ja yhteistyö

Ovatko teeman 1 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Teeman 1 tavoitteet ovat suurelta osin realistisia ja toimeenpantavissa Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen tulokulmasta tulkittuna. Valtakunnallisesti on tärkeää kyetä koordinoimaan systemaattisesti ja tehokkaasti julkisten toimijoiden tiedon hyödyntämistä ja avaamista. Tiedonhallintalautakunta on hyvä ja perusteltu ratkaisuesitys tässä suhteessa. Tiekartta 2021 - 2030 tarjoaa 10 vuoden eli pitkän aikavälin ohjenuoran käytännön toteutukselle sekä jatkuvalla kehittämiselle. Yhteensovittaminen muihin kansallisiin tietoon liittyviin ohjelmiin ja hankkeisiin tuo tarvittua harmonisointia nopeasti kehittyvään aihealueeseen ja tuottaa hyvin toteutettuna merkittävää synergiahyötyä saatujen tulosten käytäntöön soveltamisessa sekä päällekkäisten toimintojen ehkäisemisessä. Aihealueen vienti osaksi tulossopimuksia vahvistaa sen kansallista käytäntöön vientiä ja edistää kehittämistä.

Erityisen keskeisenä voidaan pitää tavoitetta 1.2 eli lakien, asetusten ja määräysten selkiyttämistä mahdollistamaan tiedon tehokasta hyödyntämistä ja avaamista. Pelastuslaitos tarvitsee yhteiskunnallisessa tehtävässään monipuolisesti tietoa toimintaympäristön tilasta ja kehityksestä tulkitessaan sen turvallisuusriskien kehitystä ja asemoidessaan turvallisuuspalvelutuotantoaan tätä tietoa vastaavasti. Nykyisen lainsäädännön ja sen tulkinnan puitteissa tietoa esimerkiksi sote-

toimialalta onnettomuuksien ehkäisyn ja riskien hallinnan palveluiden tuottamiseen ja kehittämiseen ei ole mahdollista tuottaa sujuvasti ja tehokkaasti. Tämä näkyy konkreettisesti esimerkiksi pelastusviranomaisen ja sote-toimialan yhteistyöhön perustuvissa palveluiden kehittämishankkeissa raskaina luvitusprosesseina, jotka kankeuttavat TKI-toimintaa ja mahdollistavat tiedon kokoamisen analysointia varten vain hankkeen määrääjäksi, jolloin hankejatkumoiden luominen vaikeutuu. Tilanteessa olisi merkittävä etu, jos pelastusviranomaisen olisi mahdollista hyödyntää sujuvasti sote-tietorekistereiden aineistoja asiakkaiden turvallisuuspalvelutarpeita kuvaavien profiilien määrittelemiseksi ja näitä profiileja vastaavien preventiivisten sekä onnettomuustilanteissa tarvittavien palveluiden tuottamiseksi. Toiminta parantaisi asiakaslähtöisten ja osumatarkkojen palveluiden tuottamista ja lisäisi palveluiden vaikuttavuutta yhteiskunnassa.

Tiedon hyödyntämisessä ja avaamisessa on tärkeää että Suomi tekee laaja-alaista kansallista ja globaalia yhteistyötä ja tämän yhteistyön merkitys ja tarve on tuotu lausunnossa hyvin esiin.

Teema 2: Strategia ja toiminta

Ovatko teeman 2 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Teeman 2 tavoitteet ovat tärkeitä ja ne on kuvattu realistisesti sekä siten että ne ovat toimeenpantavissa Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen tulokulmasta. Asiakaslähtöisyys, asiakkaan palvelutarpeiden ennakointi ja tarpeita mahdollisimman hyvin vastaavien palveluiden tuottaminen tietoperusteisesti ovat turvallisuuspalvelutuotannon kulmakiviä. Palvelutuotanto perustuu kasvavassa määrin monialaisen tiedon analysointiin ja käytäntöön soveltamiseen moderneja tietosovelluksia hyödyntäen ja siksi tiedon saatavuudesta ja sovellettavuudesta huolehtiminen kansallisesti on suorituskykyisen ja tehokkaan palvelutuotannon keskeinen edellytys.

Palvelutuotannon yhteydessä muodostuva tieto on itsessään merkittävä julkinen, kansallinen pääoma, ja tämän pääoman turvallista ja sujuvaa käyttöä on kyettävä varmistamaan nykyistä tehokkaammilla ja yhtenäisemmillä strategisilla toimilla. Kyse on ennen kaikkea asiakkaalle koituvasta hyödystä tarpeisiin vastaavina vaikuttavina palveluina sekä palveluntuottajille tehokkuutena ja laadukkuutena näiden palveluiden tuottamisessa.

Tietopainotteisessa toimintaympäristössä organisaatioiden on kyettävä ohjaamaan toimintaansa siten että tiedon merkitys, tuottaminen, soveltaminen ja tietoon perustuva laadun hallinta on tuotettu selkeiksi strategisiksi tavoitteiksi. Tavoitteet konkretisoidaan integroimalla niitä toteuttavat toimenpiteet palvelutuotannon prosesseihin, joissa tavoitteiden toteutumista seurataan spesifisillä tiedon hyödyntämisen ja avaamisen mittareilla. Nämä mittarit on kyettävä määrittämään, tuottamaan ja toimivuus pilotoimaan kansallisesti.

Teema 3: Tiedon hallinta

Ovatko teeman 3 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Tiedon hallinnan tavoitteet on kuvattu hyvin, ja strategisen toiminnan ohjaamisen tulokulmasta erityisen keskeisinä voidaan pitää tietoekosysteemien ja tietovirtojen kuvausten tuottamista, tietovarantojen määrittelyä ja luontia sekä kansallisten laatukriteereiden tuottamista kansallisen tiedon hyödyntämisen varmistamiseksi. Tiedon turvallisesta avaamisesta ja hyödyntämisestä huolehtiminen on äärimmäisen tärkeää, jotta yhteiskunnallinen luottamus sen turvallisuutta tuottaviin toimijoihin säilyy kaikissa olosuhteissa. Tietoturvallisten varantojen ja toimintamallien luonti edellyttää jatkuvaa riskien arviointia ja parhaimpien teknologisten sovellusten ja toimintamallien hyödyntämistä. Tältä osin on turvatta monialainen kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö ja jatkuva kehittäminen asiassa.

Teema 4: Mahdollistajat

Ovatko teeman 4 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Tiedon hyödyntämiseen ja avaamiseen on varattavat tarpeita vastaavat resurssit sekä varmistettava jatkuva osaamisen kehittäminen ja hallinta yhteiskunnan normaali-, häiriö- ja poikkeusolosuhteissa. Kehittämisessä on huolehdittava kehittämisrahoituksesta toimintaympäristön kehitykseen vastaavien, monialaiseen kehittämisyhteistyöhön perustuvien hankkeiden ja kokeilujen aikaansaamiseksi. Tuotettavien ratkaisujen toimivuus on varmistettava kehittämisen yhteydessä pilotoinnilla sekä palvelutuotannossa jatkuvalla arvioinnilla (edellyttää arviointiin soveltuvien mittareiden tuottamista).

Hokkanen Erkki
Etelä-Karjalan pelastuslaitos

Huuskonen Heidi
Etelä-Karjalan pelastuslaitos